

Juridisch kader Jongerenrechtbanken: werkwijze, zaken en afhandeling

Maart 2024

Begrippen

Schoolgemeenschap: een onderwijsinstelling, zelfstandig of deel van een schoolbestuur, behorend tot het voortgezet onder of het middelbaar of hoger beroepsonderwijs

Incidenten: vormen van grensoverschrijdend gedrag van leerlingen gericht tegen medeleerlingen en/of de school en/of de omgeving van de school, die in principe strafbaar zijn en/of materiële of immateriële schade hebben toegebracht, of een ernstige overschrijding van het schoolreglement betekenen.

I. Doelstelling en werkwijze van de Jongerenrechtbank

Een herstelrechtelijke interventie

De jongerenrechtbank is een instrument/interventie van de Stichting Jongerenrechtbanken Nederland (hierna: JRB NL) om incidenten op en rondom school tussen leerlingen te behandelen, op te lossen en af te doen in een zitting volgens de principes van het herstelrecht.

Hierbij staat het herstel van schade, materieel en immaterieel, centraal op de volgende drie niveaus:

1. Herstel van de relatie
2. Herstel van de goederen die zijn stuk gegaan (tot aan € 900 is de jongerenrechtbank bevoegd)
3. Herstel ten opzichte van de gemeenschap: de school, docenten, medeleerlingen, sfeer, reputatie, buurt, ouders, iedereen die door het incident getroffen is

Leerlingen van de school worden door JRB NL getraind en begeleid.

Werkwijze jongerenrechtbank

De jongerenrechtbank past het principe van hoor en wederhoor toe van benadeelde(n) en beschuldigde(n), neemt kennis van de tijdens de zitting optredende jongerenrechters (in hun rol als advocaten en aanklager), waarna de jongerenrechters (in hun rol als rechters) uitspraak doen. De uitspraak bevat herstelmaatregel(en). De uitspraak wordt door de extern begeleider van JRB NL vastgelegd en naar de schoolcoördinator gestuurd. De school is verantwoordelijk voor de uitvoering van de opgelegde herstelmaatregel(en).

II. Kader inzet jongerenrechtbanken

Dit kader heeft als doel het vastleggen van de rollen, verantwoordelijkheden en taken van alle deelnemende partijen, het type zaken dat aan een jongerenrechtbank kan worden voorgelegd en de te volgen procedures. In de onderstaande paragrafen worden achtereenvolgens besproken:

1. Voorwaarden voor het voorleggen van een zaak aan de jongerenrechtbank
2. Type zaken en herstelmaatregelen
3. Procedure en werkwijze bij het voorleggen van een incident/zaak aan de jongerenrechtbank

In een samenwerkingsovereenkomst tussen de school en JRB NL zijn de verantwoordelijkheden en taken van JRB NL en de deelnemende scholen vastgelegd.

1. Voorwaarden voor het voorleggen van een incident/zaak aan de jongerenrechtbank

- School(leiding) kiest voor inzet van de jongerenrechtbank na raadpleging van de interne zorg- of veiligheidscoördinator voor een check op mogelijke contra-indicaties van bij het incident betrokken leerlingen;
- Goede en volledige informatie over de procedure, rechten en belangen voorafgaand aan de beslissing tot deelname (*informed consent*);
- Deelname is voor alle betrokkenen vrijwillig;
- Beschuldigde erkent een aandeel te hebben in het betreffende incident;
- Benadeelde stemt ermee in dat het incident wordt voorgelegd aan de jongerenrechtbank;
- Ouders stemmen in met deelname aan de jongerenrechtbank indien minderjarig;
- Het proces is vertrouwelijk. Alle deelnemers aan een zitting tekenen de geheimhoudingsverklaring. Alleen de uitkomst (uitspraak) wordt met instemming van de betrokken leerlingen gedeeld met de schoolleiding in de vorm van een bindend advies;
- De school(leiding) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de herstelmaatregel;
- De jongere kan zich tijdens het traject, naast een jongerenadvocaat, laten bijstaan door een ouder en/of een door de jongere aan te wijzen steunfiguur.

Voorts gelden de volgende contra-indicaties:

- Onderliggende zorgvragen en/of zorgproblematiek in de persoonlijke- en thuissituatie van de betrokken jongere(n);
- Stelselmatig strafbaar gedrag, waarvoor de leerling zich al eerder voor de jongerenrechtbank en/of politie/OM heeft moeten verantwoorden.

2. Type zaken en herstelmaatregel(en)

Type zaken

Zaken die in aanmerking komen voor behandeling door de jongerenrechtbank:

- Overtredingen van het schoolreglement die de interne verhoudingen en het schoolklimaat ernstig verstoren;
- Lichte strafbare feiten, zoals opgenomen in het Besluit Aanwijzing Halt-feiten.

Herstelmaatregel(en)

De jongerenrechtbank is autonoom in zijn uitspraken en volgt tegelijkertijd bij het opleggen van herstelmaatregelen de trainingsmap met daarin checklists en draaiboeken. Beoogd wordt het herstel van schade die is veroorzaakt door het incident op de voornoemde 3 niveaus, te weten relationeel, materieel, en ten opzichte van de gemeenschap.

Herstelmaatregelen beperken zich tot concrete taken, opdrachten en acties voor de directbetrokkenen. De maatregelen betreffen geen zorg gerelateerde opdrachten zoals een individuele behandeling van een betrokkene door een zorginstelling op of buiten de school.

3. Procedure en werkwijze bij het voorleggen van een incident/zaak aan de jongerenrechtbank.

De beslissing van de school is leidend ten aanzien van de inzet van de jongerenrechtbank. OM, Halt of politie worden daarbij niet betrokken. Bij de inzet van de jongerenrechtbank wordt gebruik gemaakt van de 'interne route', namelijk de inzet van jongerenrechtbank zonder aangifte.

Via de interne route worden incidenten behandeld als vorm van conflictoplossing op school. Het gaat om incidenten die door de school en/of benadeelden als ernstig worden beoordeeld omdat de verhoudingen tussen leerlingen, leerlingen en docenten en/of leerlingen en de school dermate beschadigd en verstoord zijn, dat het voorleggen aan een jongerenrechtbank zinvol wordt geacht en herstel op minimaal één van de hierboven gestelde niveaus nodig en haalbaar is.